

Ikt. sz.: NBB-42/161-6/2024.

NBB-13/2024. sz. ülés
(NBB-40/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzetbiztonsági Bizottságának**
2024. december 18-án, szerdán, 10 óra 14 perckor
az Országház Herman Ottó termében (földszint 10.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Tájékoztató az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 2023. évi tevékenységéről</i>	5
<i>Dr. Cseh Gergő Bendegúz beszámolója</i>	5
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	6
<i>Az ülés berekesztése</i>	8

Napirend

Tájékoztató az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 2023. évi tevékenységéről

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Sas Zoltán (Jobbik), a bizottság elnöke

Halász János (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Simicskó István (KDNP)

Helyettesítési megbízást adott

Lezsák Sándor (Fidesz) Halász Jánosnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Imre Bernadett bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászóló

Dr. Cseh Gergő Bendegúz főigazgató (Állambiztonsági Szolgálatok
Történeti Levéltára)

Megjelentek

Tóth Eszter főigazgató-helyettes (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti
Levéltára)

Nagy-Csere Áron főosztályvezető (Állambiztonsági Szolgálatok
Történeti Levéltára)

Márvány Miklós polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő
helyettes államtitkár (Miniszterelnöki Kabinetiroda)

Szikra Dániel szakértő (Fidesz)

*(A bizottság 9 óra 03 perctől 10 óra 05 percig zárt ülést tartott,
melyről eltérő minősítésű jegyzőkönyv készült.*

Szünet: 10.05 - 10.14

E napirendi pont tárgyalása kezdetének időpontja: 10 óra 14 perc)

Tájékoztató az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 2023. évi tevékenységéről

SAS ZOLTÁN (Jobbik), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! A bizottság a korábban más helyszínen megkezdett zárt ülését most nyílt ülésen folytatja; az Állambiztonságok Történeti Levéltárának 2023. évi beszámolóját tárgyaljuk meg. Köszöntöm körünkben a főigazgató urat, a főigazgató-helyettes asszonyt, a titkárságvezető urat és minden kedves jelen levőt is.

A bizottsághoz megküldött beszámolót a bizottság tagjai áttanulmányozták. Átadom a szót a főigazgató úrnak, hogy röviden szóban is tájékoztassa a bizottságot a levéltár tárgyalt időszakra vonatkozó tevékenységéről. Parancsoljon, főigazgató úr, öné a szó!

Dr. Cseh Gergő Bendegúz beszámolója

DR. CSEH GERGŐ BENDEGÚZ főigazgató (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára): Tisztelt Elnök Úr! Képviselő Urak! Köszönjük szépen a meghívást. Nem szeretnék visszaélni a bizottság idejével, de azért engedjék meg, hogy itt röviden néhány mondattal, ha nem is kiegészíteni, inkább hangsúlyozni vagy aláhúzni lehessen a beszámolónknak néhány olyan pontját, amit fontosnak gondolok.

Először is, hogy miért nevezzük kísérleti évnek ezt a 2023-as évet. Annak ellenére, hogy a bizottság tagjai nagyon jól ismerik a levéltár működését, minden évben megismerhetik a tevékenységünket, minden évben bemutatjuk itt a beszámolónkat, de az alaptevékenységünk nem változott. Az állampolgári és a kutatói kiszolgálás iránti érdeklődés mind a két területen fokozódást mutatott, az állampolgárok 12 százalékkal, a kutatók 25 százalékkal nagyobb érdeklődést mutattak a levéltár iránt. Ez talán meglepőnek tűnik, de majd még jobban meglepődik a tisztelt bizottság egy év múlva, ha a 2024-es eredményeket fogjuk prezentálni, merthogy idén a számok még nagyobbak, idén az állampolgárok, mondhatom, hogy a végletekig feszítik a levéltár munkabírását. Persze nyilván ezért van a levéltár, szóval ez nem panasz, csak jelzem, hogy azért láthatóan van társadalmi igény arra, amit a levéltár szolgáltatni és nyújtani tud.

A kísérletekről. A levéltár egy 2020-26 közötti intézményfejlesztési stratégiának nagyjából a közepénél tart vagy egy kicsit túl a közepén. A legfontosabb céljai ennek a stratégiának, hogy egy igazán modern, egy teljes körű online szolgáltatást nyújtó levéltárat hozzunk létre. Itt sok olyan területet kell nekünk kipróbálni, begyakorolni, kifejleszteni, amire nincs minta, nincs példa, nincsenek dobozos szoftverek, megoldások. Ennek a munkának a keretében nagyon szoros együttműködésben dolgozunk a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, amelyeknek az elektronikus iratait is át fogjuk venni, és egy olyan hosszú távú archiváló rendszert építünk, amelyik erre is képes lesz szoftver- és hardverkörülményektől vagy -környezettől függetlenül. Ez tehát egy nagyon fontos feladata.

Ha jól tudom, a bizottság nemrég megszavazta a mentesítésünket egy bizonyos közbeszerzés alól, azt köszönjük szépen, ez azért is fontos, mert a nemzetbiztonsági szolgálatoknak az iratait is tárolni fogjuk a későbbiekben ebben a rendszerben.

A másik, amit a fejlesztésekről szeretnék mondani meg a kísérletekről, hogy egy olyan új adatbázist fejlesztünk, ami a teljes körű állampolgári és kutatói online szolgáltatást fogja biztosítani. Ez lényegében mostanra már működik is, apró elemeit

frissítjük még, de a legfontosabbak tulajdonképpen megvalósultak. Ennek a lényege az, hogy gyakorlatilag sem az állampolgárnak, sem a kutatónak nem kell bejönnie a levéltárba, mert Ügyfélkapun vagy most már Ügyfélkapu +-on keresztül regisztrál, kérelmet bead, és az interneten keresztül meg is kaphatja az eredményt.

Néhány egyéb fejlesztésről még röviden. Ebben az évben, tehát a 2023-as évben fejeztük be az úgynevezett Topotéma fejlesztését. Ez egy teljesen egyedi adatbázis- és internetes megjelenítő felület, ahol az állambiztonság helyszíneit mutatjuk be egy földrajzi térképre vetítve. Gondolom, hogy ez egy nagyon korszerű és nagyon látványos fejlesztés.

Szintén ebben az évben indult el a podcastsorozatunk, azt hiszem, hogy ebben is viszonylag újak vagyunk levéltári területen. Egyszerre két podcastsorozattal indultunk „Kémhatás”, illetve „Zavarkeltés” címmel.

A legmesszebbre vezető vagy legmesszebbre mutató kísérleteink a mesterséges intelligencia felhasználása terén zajlanak. Itt most lehet, hogy dicsekvésnek tűnik, de azt hiszem, hogy elmondhatom a kollégáim nevében, hogy nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi közvéleményt is meglepték azok a kutatások, amit a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet munkatársaival közösen végeztek a mi informatikusaink, és olyan felhasználási területeket és módszereket találtak a mesterséges intelligencia levéltári alkalmazásában, ami nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is, azt gondolom, hogy figyelmet keltett már eddig is, és élenjáró technikának számít.

Én nagyon bízom benne, hogy ezeket a fejlesztéseket már idén, úgy értem, hogy most már 2025-ben mindenki tapasztalni és látni fogja. Úgyhogy a levéltár, azt gondolom, hogy egyrészt megfelel minden olyan törvényi előírásnak és követelménynek, amit a jogszabályok számára előírnak, és ezek a kísérletek pedig valóban átvezetnek minket egy korszerű és igazán XXI. századi levéltárhoz.

Remélem, nem raboltam sokáig az idejüket ezzel a beszámolóval, és szívesen válaszolok, ha van kérdés. Köszönöm.

Kérdések, hozzászólások

ELNÖK: Köszönjük szépen, főigazgató úr. Mielőtt kérdések feltételére lehetőséget biztosítok képviselőtársaimnak, a bizottságunk nevében ezt el tudom mondani, hogy a bizottság eddig is nagy odafigyeléssel és szimpátiával kezelte a levéltár munkáját, és igyekeztünk minden lehetséges támogatásunkat, ha ez csak szóbeli is volt, de megadni. De azt is be kell vallanom, hogy én magam is azok közé az állampolgárok közé tartozom, akik leterhelték az elmúlt évben a levéltárat, mert én magam is kértem ki adatokat, ezért elnézést kérek! *(Derűlség.)* De nagyon gyorsan és szakszerűen megkaptuk, úgyhogy köszönjük.

Egyúttal szeretném megköszönni azokat a beszámolókat, amiket megkaptunk, illetőleg azokat a könyveket, amivel a bizottság elnöki irodájának könyvtárát tudtuk gazdagítani. Én magam ezt külön szeretném megköszönni, mert most pont azt kezdtem el olvasni, ami a nyolcvanas évek popkultúráját és zenei világát boncolgatja. *(Jelzésre:)* Igen, nem akartam én bemondani a címet, mert mégse. De nagyon érdekes, az elejénél tartok, és nagyon izgalmas. Ennyit talán a személyes megjegyzésemről.

Nagyon köszönjük a beszámolót, nagyon köszönjük a munkájukat. Azt gondolom, hogy ez egy olyan fontos szakterület, ami világossá tudja tenni a sok évvel ezelőtti állambiztonsági múltunkat, és ez, azt gondolom, hogy egy kiemelt társadalmi támogatást érintő szakterület.

Kérdezném a képviselőtársakat, hogy van-e valakinek kérdése vagy hozzáfűznivalója az elhangzottakhoz. *(Jelzésre:)* Alelnök úr, parancsoljon, öné a szó.

HALÁSZ JÁNOS (Fidesz) a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Én is gratulálok a beszámolóhoz, mert nemcsak színes meg alapos, hanem tulajdonképpen érdekes és olvasmányos is. Ez nem egy könnyű műfaj, de még jobb, mint a tavalyi ebből a szempontból. Tartalmilag meg nyilván éppen azt tartalmazza, ami történt.

Én nem terheltem önöket, de hallgatóként a podcasteket hallgatom, és gratulálok hozzá.

Benne van az anyagban, meg főigazgató úr mondta, hogy milyen ugrásszerű növekedések vannak, már, hogy mennyivel többen kérnek ki anyagokat; a programsorozataik mind újak, közönségtalálkozók, egyéb szakmai programok; van, amikor ilyen teljesen hirtelen jön sok anyag, de hát, a levéltári munka az ilyen. Viszont azt láttam az anyagból, hogy 9 fővel gyarapodott a létszám '23-ban, és így vannak 115-en. A kérdésem arra vonatkozna, hogy volt ez a '23-as, meg úgy hiszem, most már a '24-est is látják, a '25-ös költségvetés meg előttünk van, és 20-án, most pénteken megszavazzuk, személyi állományban tudják követni ezt a nagy igénynövekedést. Meg lehet ennek felelni? Nem okoz ez problémát? Hogy áll ez a kérdés? Csak nagyon röviden utalt rá a szóbeli kiegészítésben, ha egy kicsit részletesebben megteszi! Nem a panaszt várjuk, de a valóságot, mert itt én érzékelek egy feszültséget az anyag alapján.

ELNÖK: Parancsoljon, főigazgató úr, öné a szó.

CSEH GERGŐ BENDEGÚZ főigazgató (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára): Köszönöm szépen a kérdést, ez rendkívül fontos, és azt hiszem, a kollégáim megerősítik, hogy most éppenséggel nagyon aktuális is a kérdés. A 115 fő, mondhatom, hogy nagyon és szinte végletekig leterhelt. Ami problémát jelent, hogy sokkal többet leültetni sem tudnánk. Ugye, itt van egy infrastrukturális problémánk, mert így is külső irodákat bérelünk, de ha a költségvetés biztosítana számunkra nagyobb forrást, akkor szerintem a kollégáim vannak annyira leleményesek, hogy valahogy meg tudnánk oldani.

A személyi kérdéseknek inkább egy másik oldalát emelném ki, bár azt kérte alelnök úr, hogy ne panaszkodjunk. A levéltár ebben az évben nem tudott vagy pontosabban a '25-ös költségvetésében nem tudott érdemi személyibér-fejlesztésre forrást kapni, ami azt jelenti, hogy ezek nagyon sok tekintetben bizalmi pozíciók, olyan munkatársakat kell foglalkoztatnunk, akiket meg kellene jobban fizetnünk sok területen, és sajnos az elmúlt években már stagnál a bérhelyzetünk, és ebből az adódik, hogy korábban volt egy szívó hatása a levéltárnak, jöttek például pedagóguspályáról hozzánk nagyon értelmes, nagyon használható, jó kollégák, akik most azt nézik, hogy hát, most lehet, hogy jobban járnának pedagógusként, mert ott egy kicsit más lett a bérhelyzet. Úgyhogy ezen a téren, ha ez most mégiscsak lehet a panasz helye vagy egy kérdés helye, akkor örülnénk, ha a későbbiekben ezen tudnánk változtatni, mielőtt elindul egy fordított irányú kiáramlás a levéltárból, és a kollégák visszamennek esetleg akár tanári vagy más pályákra. Tényleg volna elszívó hatás, azt hiszem más területeken. De egyébként azt hiszem, hogy a mostani infrastrukturális helyzetünkben a 115 emberrel a jelenlegi szolgáltatási szintet fenn tudjuk tartani. A jövő évben, én úgy látom, hogy hasonlóan eredményesek tudunk lenni a mostani állapotban, de azért ez sokáig nem fog menni, mert mindenképpen - hogy mondjam? - követni kell az inflációs elkopását a fizetéseknek. Tehát ezt szeretném mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Kérdezem a képviselőtársakat, hogy másnak van-e kérdése. *(Nem érkezik jelzés.)* Nincs. Ezzel a napirendi pontunk végére értünk. Köszönjük szépen a beszámolót főigazgató úrnak. És természetesen külön köszönjük a levéltár minden munkatársának a munkáját. Kérem, hogy ezt tolmácsolja feléjük.

Az ülés berekesztése

Ezzel a mai ülésünk végére értünk. Köszönöm mindenkinek a mai és nemkülönben az éves munkáját. A bizottsági ülést lezárom. Mindenkinek áldott karácsonyt és békés új évet kívánok!

CSEH GERGŐ BENDEGÚZ főigazgató (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára): Egy mondatot még hadd mondjak én is!

ELNÖK: Parancsoljon!

CSEH GERGŐ BENDEGÚZ főigazgató (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára): Munkatársaim nevében köszönöm a támogatást a bizottságnak, amit minden évben örömmel fogadunk, és érezzük, hogy ez mennyire fontos a munkánkhoz.

Én is mindenkinek nagyon békés, áldott, szép, pihentető karácsonyt szeretnék kívánni. És sokadszorra is megerősítem azt a meghívásunkat, hogy ha esetleg a bizottság valamikor el szeretne látogatni a levéltárba, és az új fejleményeket a helyszínen is megtapasztalná, akkor szívesen látjuk a bizottságot, akár egy kihelyezett ülésen is. Köszönjük szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 10 óra 28 perc)

Sas Zoltán
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Farkas Cecília és Podmaniczki Ildikó